

Rövid szóbeli a bemondónak a Rakott 2010.11.18-i adásához

A mai „Rakott” a társadalmi és gazdasági érdekegyeztetéssel foglalkozik. Elemzi ennek a költségvetésre, a politikára, a bérekre és a munkahelyekre gyakorolt hatását. Szól a párbeszéd hazai és nemzetközi megoldásairól, az OÉT tárgyalások hangulatáról és várható eredményéről. Vendég: Borsik János, az Autonóm Szakszervezetek elnöke: az érdekegyeztetés munkavállalói oldalának oszlopa és Dr. Dávid Ferenc VOSZ főtitkár: az érdekegyeztetés munkáltatói oldalának élharcosa és szövívője. Műsorvezető Kolláth György.

Felvezetés a web-re a Rakott 2010.11.18-i adásához

A mai „Rakott” a társadalmi és a gazdasági érdekegyeztetéssel foglalkozik. Elemzi ennek hazai és nemzetközi megoldásait, továbbá a párbeszédnek a költségvetésre, a politikára, a bérekre és a munkahelyek sorsára gyakorolt hatását. Képet ad az OÉT tárgyalások érdeméről, állásáról, hangulatáról, s mindezek költségvetési kapcsolódásairól. Szóba jön a három oldal: munkavállalók, munkáltatók, kormánysszervek szempontja és hozzáállása, valamint ennek a tétje és a kilátása. Számokra, érzékeny %-okra is rátekintünk. Minderről ad remélhetőleg közérthető, lényegi háttérrel a műsor. A hallgató pedig agytorna-feladványt kap - a pénzre kihelyezett politika világából.

Stúdió-vendég: Borsik János, az Autonóm Szakszervezetek elnöke, az érdekegyeztetés munkavállalói oldalának oszlopa és Dr. Dávid Ferenc VOSZ főtitkár, az érdekegyeztetés munkáltatói oldalának élharcosa és szövívője. Műsorvezető Kolláth György.

Forgatókönyv a Rakott 2010.11. 18-i adásához

Jó estét kívánok a KR hallgatóinak. A mikrofonnál Kolláth György. A mai amatőr-óra az érdek, az érdekképviselet és az érdekegyeztetés témáit elemzi. A gazdasági és a szociális párbeszédrel foglalkozunk. Elemezzük ezek hazai és egyes nemzetközi megoldásait, továbbá a honi érdekegyeztetésnek a költségvetésre, a politikára, a bérekre és a munkahelyek sorsára gyakorolt hatását. Képet adunk az OÉT tárgyalások állásáról és hangulatáról. Szóba jön a három oldal: a munkavállalók, a munkáltatók, a kormánysszervek hozzáállása, valamint a tárgyalások tétje, jövője, várható kilátása. Számokra, érzékeny %-okra, tendenciákra is rátekintünk. Közérthető, lényeglátó és nem egyoldalú gondolatokat kínálunk a hallgatóknak.

A háromhetenkénti háttérműsor nem kötődhet a déli hírekhez, hanem térben és időben messzebbre tekint. Most is cél tehát körbe nézni: mi a helyzet a gazdasági-szociális válsághelyzetek megelőzése és kezelése terén Európa demokráciáiban, s ahhoz képest mi hol vagyunk, merre tartunk? Egy gyors utalás: az Unió Alapjogi Chartája egy teljes oldalon keresztül tételezi a munka világával összefüggő, modern jogokat. Volna belőlük mit átvenni a magyar alkotmányba is. Mégis, talán nagyobb az előttünk álló, mint az eddig megtett út: és lehet, hogy most éppen zsákutca felé tartunk. Két tényező int óvatosságra. 1) A 40/2005. (X.19.) AB határozat alkotmánysértő mulasztást állapított meg, aminek az elhárítására született meg az Országos Érdekegyeztető Tanácsról, vagyis az OÉT-ről szóló 2009. évi LXXIII. törvény. Alig több mint egy éve van hatályban, a verebek mégis azt csiripelik, hogy nem húzza sokáig. 2) Hírek szólnak arról is, hogy az OÉT jövő évi költségvetése a mostaninak kb. a felére redukálódhat. Ez, az általános, helyes megtakarítási cél mögött lekezelő üzenetet is hordozhat?! Európa jóléti demokráciái krízisekkel küszködnek. Van, ahol a párbeszéd békés eszközei által keresnek megoldást, másutt az érdek-viták konfliktusos szakítóp próbává válhatnak. Hát itthon? Megbeszéljük!

Alapkérdésekben is van bizonytalanság. Dilemmák: evolúció vagy revolúció, konszolidál(ód)unk vagy harcias belpolitika felé sodródunk? Is-is nincsen, az fogalmilag kizárt!

Kiindulópont maga az **érdek**. József Attila soraiból: **az érdek, mint a gazda, úgy igazgat**. Valóban? A nemzetközi etalon Larousse Enciklopédia így értelmez (744 oldal). 1) *Vkinek, vminek a javát, a hasznát érintő, szolgáló szükséges, fontos dolog...4 pejor Haszonlesés, számítás: érdekből beszél. Érdekképviselet pol, Azonos társadalmi réteghez v. foglalkozási ághoz tartozó személyek érdekeinek védelmére alakult szervezet...2 Ker Vállalat, intézmény jogi érdekeinek képviselete. Ennyi: kérdezhetnénk?! Mint X,Y helyen az érdekképviseleti és jogi osztály?!*

A magyar alkotmány szűkszavú. 4. §: **„A szakszervezetek és más érdekképviseletek védik és képviselik a munkavállalók, a szövetségi tagok és a vállalkozók érdekeit.”** Dodona ez az alkotmányos alapelvek között. Ugyanazt a két szót: az érdeket és a képviseletet önmagukkal definiálja és variálja a jogalkotó.

A szakszervezetek és más érdekképviseletek a **közjogi rendszernek nem kedvencei**. Kivonatok az **Alkotmánybíróságtól**: *a szakszervezeti szervezkedés szabadsága alapjog. A szakszervezetek, érdek-képviseleti szervek megalakításának és működésének szabadsága lényegében az egyesülési jogon nyugszik. A szakszervezetek annyiban részesülnek alkotmányos védelemben, mint az egyesülési jog alapján létrejött egyéb társadalmi szervek. Az alkotmányos funkció... nem állt középpontban. A szakszervezeti funkció közvetlenül kapcsolódik a szociális piacgazdaság megvalósításához. Ennyiben a szakszervezetek léte és működése a tagok magánérdekein túlmutató közérdeket is szolgál. Az Alkotmány nem tartalmaz az érdekvédelmi és képviseleti tevékenység tartalmára vonatkozó előírást. Ha jogszabály-előkészítéskor a jogalkotó az érintett érdek-képviseleti szervektől nem szerzi be a jogszabály tervezetével kapcsolatos véleményt, ez önmagában a meghozott jogszabályt nem teszi alkotmányellenessé: a jogszabály-előkészítésre vonatkozó törvényi előírások megsértése az illetékes szervek államigazgatási jogi, esetleg politikai felelősségét alapozhatja meg csupán.*

A (köz)élet nem tud mit kezdeni a fenti negatív értékítélettel, és sok baj is származott már belőle. A gond: sokan a nem jogi feltétel, ergo nem muszáj egyeztetni kitéltelt úgy értik, hogy kár az időt pocskolni. Döntünk, aztán odaát vagy megszokják vagy megszöknék. Valójában a közjogban az alaki feltételek, előírások betartása is elengedhetetlen. Győzünk eljárási hiba miatt úgy bíróságon, hogy az érdemi ítélethozatalra nem is kerül sor, utóbbiban veszítenék.

Pozitív ellenpontozásul idézem az OÉT-törvény preambulumát: *Az OGY, elismerve a szociális párbeszéd társadalmi szerepét, a munkavállalók és a munkáltatók alkotmányos érdekvédelmi és érdekképviseleti jogainak biztosítására az alábbi törvényt alkotja...*

Mielőtt a hazai kérdéseket vennénk sorra, tekintsünk külföldre. Vendégeinktől nem tankönyv ízű elméletet kérnék, hanem személyes tapasztalatot. Hogy néz ki az egyeztetés odaát? Ugyanakkor, egy kitűnő összeállítás, a **Századvég Alapítvány Jó kormányzás és az állam 2008. című monográfiája** meggyőzően, tipizáltan és igényesen mutatja be a társadalmi kiegyezést, annak fő típusait, feltételeit, tartalmát, előnyeit és hátrányait. Megadja a spanyol, az ír, a finn, a szlovén és az olasz kiegyezés, és a „szlovák csoda” modelljét. Egy rész a sikeres társadalmi kiegyezés Magyarországon címmel íródott – 2 évvel ezelőtt. Rossz, idegen példaként a kiegyezés elmaradásának áráról is képet ad. Konklúzióm: láthatóan nem is csupán egyeztetésről, hanem kiegyezésről beszélnek. A LA 1867! Napjainkban pedig a szociális-társadalmi béke megteremtésének, fenntartásának több útja-módja van, csak jó alternatívája nincs.

Ideje köszöntenem és megszólaltatnom az adás mai két vendégét: Dr. Borsik János és Dr. Dávid Ferenc urakat. **Szervuszatok, köszönöm, hogy eljöttetek egy kis eszmecserére.** Rövidesen visszatérünk az adás bevezető gondolataihoz, ám előbb, és még szünet előtt következik a vendégek derűs bemutatása. Dávid Ferencet: a június 25-i adásunk vendégét akkor bemutattam. Szakközgazdász, munkajogi szakértő, VOSZ-főtítkár, szenvedélyes közszereplő, az OÉT-ben a jó kompromisszumok embere. Fair sportember: ezt aktualitással most megindokolom. Vele amikor a műsorról beszélgetünk, *az első kérdése ez volt: ki lesz a túlsó oldalon? Minél erősebb, tehetségesebb, minél komolyabb a szakmai ellenfél, annál jobb – neki és mindannyiunknak.*

Ma emberére talál. A másik vendég - bocsánat a profán kiszólásért - nehézsúlyú közéleti érdekvédő, az OÉT munkavállalói oldalának oszlopa és álláspontjának hű megjelenítője Borsik János. Aki ma odalapoz a Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapjára /van még a neten ilyen?!/, ezt találja ott: B. J. munkajogász, 1986 óta vesz részt a szakszervezeti mozgalomban. Nem elírás, dehogyisnem az: 1190 (!?) óta, tehát kb. a brit Hitvalló Edward király és kora: a precedensjog startidejének kezdete óta alapító tag a mozdonyvezetők szakszervezetében. Innen küldünk a web-mesternek egy számárfület. A mozdonyvezetőknél János volt ügyvezető alelnök, ma az Autonóm Szakszervezetek elnöke. Én három éves koromig akartam mozdonyvezető lenni, Borsik úr túlteljesített egy kicsit. **Most egy rövid közszolgálati-kereskedelmi szünetet tartunk, de jövünk vissza Borsik Jánossal és Dávid Ferencel!**

Folytatódik a műsor, kódneve: Rakott, mégsem krumpli. Vendégeink: Borsik János és Dávid Ferenc. Uraim! Mit szóltok a bevezető kulcsmondataihoz? Ezek: *kell-e társadalmi, szociális, makrogazdasági párbeszéd, és ha igen, alapjaiban jó-e a honi megoldás? Látható-e már ebben a módosítás pozitív netán negatív iránya, kísérlete, új modellje? Megfelelő-e ma az OÉT-ről szóló törvény, vagy tényleg kell változtatni rajta, és éppen vagy elsősorban ott kell módosítás? Nos?*

Helyes-e, hogy a jogalkotás lekezeli a partnerek, a külső szervek véleményét? Volt-e módokotok kellő időben és módon véleményezni a jövő évi állami költségvetést? Mi lett az észrevételeitekkel? Mi a helyzet és mi a kilátás az OÉT büdzséjével? Külhóban van nagy hatalmú Gazdasági és Szociális Tanács: erre vezet-e út előre, avagy a II. parlamenti kamara irányába, vagy a meglévő utak-eszközök jobb kihasználása és a megegyezés összetartó célja a mi helyes utunk? Tetszik Nektek az, amit Rólatok az AB mond? Ti hogy látjátok?

Most ismét tartunk egy kis közszolgálati-kereskedelmi szünetet, de rögtön jövünk vissza. A hírek+meteor után folytatódik adásunk, fedőneve: Rakott, (jó, hogy nem befőtt) így laza múlt időben. Pedig még ez a jelen: van egy félóránk Borsik Jánossal és Dávid Ferencel.

Kérdés: mi van most az OÉT asztalán, hol tartotok a tárgyalások során, közel-e a megegyezés, és egyáltalán, mikorra kell megállapodásra jutnotok? Makó keresi Jeruzsálemet, vagy azért ennél közelebb jártok egymáshoz? Mik a főbb nyitott kérdések, vitapontok? Szerintetek?

A Kormány közreműködése gyorsít vagy fékez? Megvannak-e Nektek-Nálatok azok a makrogazdasági sarokszámok, amelyekre bizton építhettek: hiány, infláció, a gazdaság fejlődésének mértéke, aránya, a GDP prognózisa? Ki milyen következtetésre jut ezekből?

Ismét, és most már a mai utolsó szünet következik.

Jövünk vissza, és konkrét számokat, százalékokat, paktumpontokat elemzünk. Egzakt, de nem egzaltált téma-blokk következik. Woody Allen-t kérdezték, hogy mi a kedvenc száma? Válasz: a sok! Jönnek a lényeges részkérdések, úgy, mint lesz-e jó kis jövedelememelő %, magas vagy közepes bérszint, reális reálbér, kellő béren kívüli juttatás, új rendszerű cafeteria, emelt szintű minimálbér?

Kinek kedvez az adó-átrendeződés? Mi a pillanatnyi helyzet ezek terén, és kb. mi várható? Mi a prognózisotok az egyik legfőbb kérdés, a munkahelyek megőrzése, szaporítása vonatkozásában?

Mindketten munkajogi szakértők is vagytok: mit szóltok az 5 évre visszamenő különadóhoz, a közszolgáltatásból való kirúgás megkönnyítéséhez, és a válságadók szétterítéséhez? A magyar munkajog most és ezentúl megfelel az európai trendeknek?

Obligát kérdés az adás vége-felé: a készülő új alkotmányhoz volna-e javaslatotok, akár pro, akár kontra? Pl. szabad-e kihajózni belőle egyes szociális jogokat (alkalmasint a pihenéshez való alapjogot?), ámdé belevenni az EU Alapjogi Chartájának pár modern elemét (így pl. 5. cikk (2) bek, 27-36. cikk a Szolidaritás címszó alatt. Vezet ott a kollektív tárgyaláshoz és fellépéshez való jog, és tüntetően ott áll a tisztességes és igazságos munkafeltételek joga is. Itt most ez csupán szemléltetés, lám, ez az európai irány. A téma ma sem merült ki, a két vendég szintén nem, de az adásidő majdnem. Biztosan lesz folytatás, mi, civilek is szemmel tartjuk a közös döntéseiteket. Jussatok megegyezésre!

A hallgató most pedig agytorna-feladványt kap - a pénzre és paktumra kihegyezett politika világából. 1) *Ki és mikor mondta ezt: „Elkerülhetetlen a személyszállítás színvonalának emelése, korszerű szerelvényekkel, pontossággal és a kínálat növelésével.”* Válasz: Borsik János, 2007, origó-interjú. 2) *Melyik országról szól ez az analízis: „A társadalmi kiegyezés elmaradásának egyik legfőbb oka, hogy a ...politikai elit inkább felerősíti, mintsem gyengíti a létező társadalmi és politikai megosztottságot, következménye: politikai konfliktusokat generáló önfelértékelő pártrendszer, extrém jellegű bunkermentalitás, társadalmi-gazdasági instabilitás.”* Válasz:Szerbia, forrás: Századvég Alapítvány Jó kormányzás...2008., 51. oldal.3) *A hatályos szabályok szerint mi a forrása, és milyen mértékben, hol számítják meg az OÉT éves költségvetési előirányzatát?* Válasz: lásd, 2009. évi LXXXIII. törvény (OÉT-tv.) 14. § (5) bekezdés), forrása a Munkaerőpiaci Alap, mértéke az ez-évi költségvetési törvény szerinti (kb. 1,6 Md. Ft. körüli), majd a további években a KSH inflációs rátával emelt összeg. Redukálása benyújtva.

Látom, a szakértők tudnak, de nem mondhatják meg a jó választ: az a hallgatót illeti. Köszönöm, hogy itt voltatok: Borsik János és Dávid Ferenc. Együtt köszönjük meg a hallgató figyelmét és a rádió technikai stábjának: Árva Brigittának és Józsa Péternek a segítő közreműködést. Kellemes hétvégét kíván, egyben holnap minden Erzsébetet névnapján, szeretettel köszönt Kolláth György. A viszont-hallásra három hét múlva.